

YABANEL

AYLIK KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ

-Kalbim Korku ve Teslimiyeti Tanımaz

YILMAZ GÜNEY

-Savaş Eri ve Yazar Sabahattin Ali

NAZIM HİKMET

-Bir Öykü - Mektup

YAVUZ AKÖZEL

-Söyleşi

RÜÇHAN TOLGAY

-Bir Ozanla Söyleşi

ZAMANI

-Karikatür

ADİL DURAN

-Hiciv Sanatı

-Şiirler

-Okuyucu Mektupları

sayı 6, kasım 1981

Bu Sayıda

. Savaş Eri ve Yazar Sabahattin Ali/ N. Hikmet.....	1
. Ozanlarla söyleşi/ OZAN ZAMANI ile.....	3
. Karikatür/ Adil Duran.....	5
. Şiirler/ Can Yoksul, B. Gemici, Cilasun, A. Duran.....	6-7
. Kalbim Korku ve Teslimiyet Tanımaz/ Yılmaz Güney.....	8
. Kısa- Kısa.....	10
. Şiirler/ Emekçi, Seyfili, H. Korkmaz, Kemteri, Mazlum Ali, Gültekin.....	10-11
. Bir Öykü/ MEKTUP, Y. Aközel.....	12
. Okurlardan.....	14
. RÜÇHAN TOLGAY ile bir konuşma.....	16
. Haklarımız/ A. Yılmaz.....	19
. Hiciv sanatı/ M. Demir.....	19
. Şiir.....	21

ONUR
TOPLUMSAL TARİH VE KÜLTÜR
VAKFI

YABANEL

Aylık kültür ve sanat dergisi

Sorumlusu : M. Demir

Abone ve yazışma : Postfach 110321
Adresi : 1000 Berlin 61

Abone şartları : Altı aylık 10 DM
Yıllık 20 DM

Abone masrafı : M. Demir
Hypo Bank
Konto Nr. 2500411430
Berlin-West

postalanır.

Savaş Ezi

ve

Yazar Sabahattin Ali

NAZIM HİKMET

Çok eskidendi. Hangi ay olduğunu, hattâ yılını bile tam olarak hatırlamıyorum: 1929 veya 1930. Düzeltmen ve teknik sekreter olarak aylık dergilerden birinde çalışıyordum. Resimli Ay adını taşıyan bu dergi, o zamanlar Türkiye'nin demokrat ve yurtsever aydınlarını çevresinde toplamıştı.

Sabiha Zekeriya ve Mehmet Zekeriya onun redaktörleriydi. Türkiye ölçüsüne göre derginin tirajı çok büyüktü. 45 bin. Resimli Ay, Amerikan emperyalizminin ajanlığını yapan "İncil Sosyetesini" ve "Genç Hristiyanlar Birliği" türünden, sözüm ona, kültürel ve dinsel örgütlere karşı amansız bir savaşım yürütüyordu. Aynı zamanda dergi, Türkiye halkına Sovyetler Birliği'ni tanıtıyordu. Kısaca Resimli Ay o zamanlar, Türkiye'li ilerici aydınların dergisiydi. Halk onu okuyor ve seviyor, polis ve gerici çevreler ise, ona kin besliyor ve bilinen yollarla onu yoketmeye çalışıyorlardı.

Bir gün dergi redaksiyonuna kısa boylu, gözlüklü bir genç geldi. Almanca bildiğini, hikâyeler yazdığını ve adının "Sabahattin Ali" olduğunu söyledi, hikâyelerinden birini bıraktı, çıktı. Bu hikâye, orman işçilerinin yaşamı üzerineydi.

Alman romantizminin etkisi altında yazılmış olmasına karşın, konu ve içe-

rik bakımından Türk edebiyatında bir yenilik oluşturunuyordu. Genç adamın yetenekli bir yazar olduğu, daha ilk satırlarından anlaşılıyordu. Hikâye basıldı.

Sabahattin Ali ile tanışmamız böyle başladı. O, haftada iki üç kez redaksiyona geliyordu. O zamanlar yalnızca edebiyat tartışmaları biçiminde legal olarak ortaya konulabilen politik konuları onunla tartışıyorduk. Sabahattin Ali, çok kısa bir zamanda dergide aktif bir rol oynamaya başladı. Sovyetler Birliği'ne karşı derin bir sevgi besliyordu. Sovyetler Birliği hakkında gerçeği yansıtan Türkçe ve Almanca birçok kitap okuyor, Marksist-Leninist yazılara ilgi gösteriyordu. Bu devrede Tolstoy, Çehov, Gorki ve Şolohov'un eserlerini okudu.

Kısa bir süre sonra buluşmalarımız kesildi; ben hapishaneye düştüm. Daha sonra, Sabahattin Ali'nin Konya'da öğretmenlik yaptığını, Mustafa Kemal ve rejimi hakkında yazdığı içteli yazılar yüzünden mahkûm edilerek Sinop Hapishanesine gönderildiğini öğrendim. O zamanlar, Sinop Hapishanesinde büyük bir komünist grup yatıyordu. Sabahattin Ali ile komünistler arasında sıkı bir dostluk kurulmuştu. Sabahattin, onların halkın davası için savaşta baş eğmeyen

tutumlarına, bu savaşın utkusuna karşı duydukları sarsılmaz güvene hayrandı.

Bu devreden sonra genç yazarın yaratıcılığında yeni bir dönem başladı. Sabahattin Ali, hapishanede yatan yoksul köylülerle ve onların yaşamlarıyla yakından tanıştı. Hapiste artık realizm eğilimlerinin gittikçe daha açık belir- diği hikâyeler yazmaya başladı. Hapiste şiirler yazdı. Halk türkülerinin, genellikle halk sanatının etkisi görülen bu şiirlerin birçoğunu Türkiye emekçileri beğendiler, sevdiler. Bunlarda Sabahattin Ali'nin halka bağlılığını bul- dular.

Sabahattin Ali ile yeniden karşılaştığımız zaman, Resimli Ay dergisinin politik yüzü büsbütün değişmişti. Mehmet ve Sabiha Zekeriya ile derginin hiç bir ilgisi kalmamıştı. Sabahattin Ali ile onların evinde veya bizde görüş- yorduk. "Kuy-caklı Yusuf" ve "İçimizde- ki Şeytan" romanlarını o yıllarda yaz- dı.

Sabahattin Ali, İçimizdeki Şeytan adlı romanında Türk faşistlerini, ırk-çıları ve pantürkist-turancıları suç- luyordu. Bu kitap büyük gürültülere ne- den oldu. Faşist basın Sabahattin Ali'nin üzerine saldırdı. Kuyucaklı Yusuf romanı, havalarda gezen bazı romantizm öğelerini içermesine karşın, Türk roma- nı tarihinde yeni bir aşamayı oluşturu- yordu. Türk edebiyatında Türkiye'deki küçük bir kasabanın ve kısmen köyün ya- şamı, bu kadar güçlü ve etkili olarak ilk kez anlatılıyordu. Hattâ gerici eleştirmenler bile romanın yüksek sanat değerini tanımak zorunda kaldılar.

Bu arada Sabahattin Ali'nin hikâyeleri basıldı. Bu devrede Türkiye'nin en tanınmış ve usta küçük hikâyecisi oldu. Sabahattin Ali Türk edebiyatında ilk olarak, Halkı, bir seyirci gibi değil, halka bağlı bir yazar olarak anlatmış- tır. O sıralarda Sabahattin Ali'nin Düşman hikayesi çıktı. Bu hikâyede, polis tarafından aranan bir komünisti, es- ki okul arkadaşlarından birinin nasıl ele verdiği anlatılır. Kanımca ustalık bakımından, Sabahattin Ali'nin en güzel hikâyesi budur. Belki de bunun en başta gelen nedeni, illegal olan Türkiye Komünist Partisi'nin bir üyesinin Türk edebiyatında ilk kez hikâyesinin kahra- manı olarak çizilmiş olmasıdır.

Sabahattin Ali ile bir daha buluşa-

madım. Ben tekrar hapse düştüm, fakat mektuplaşmaya devam ettik. Sabahattin Ali, Ankara Konservatuarı'nın tiyatro bölümünde konuşma sanatı öğretmeni ola- rak çalışıyordu. Birbiri ardısıra çıkan toplu hikâye kitaplarının her birinde, realizme gittikçe daha fazla yaklaşı- yordu. Bana öyle geliyor ki, Türk hikâ- yesinde Sabahattin Ali, sosyalist rea- lizmin ilk habercisidir. Ve kendisinden sonra edebiyatımızda sosyalist realiz- min yapıtlarını yaratacak olanlar, ona çok şey borçlu olacaklardır.

İkinci Dünya Harbi biter bitmez, Sa- bahattin Ali Marko Paşa gazetesini çı- karmaya başladı. Bu, Türkiye'de o zama- na dek olmayan bir politik mizah gaze- tesiydi. Marko Paşa, emperyalizm aley- hinde yazıyor, Türkiye gericiliğiyle ve burjuva partileriyle alay ediyordu. Ga- zete haftada iki kez çıkıyordu ve tira- jı 150.000 olmuştu. Böyle büyük bir ti- raj Türkiye'de henüz görülmemişti. Hü- kümet çok geçmeden gazeteyi ve yazarla- rını mahkemeye verdi. Basım evlerine gazeteyi basmamaları için polis emir verdi. Fakat gazete, bazan hektoğrafta basılarak, bazan da başka adlar altında çıkmaya devam etti. Marko Paşa'nın de- mokrasi, ulusal bağımsızlık ve barış uğrunda ve emperyalizme karşı yürütülen savaştaki rolü çok önemlidir. Sabahat- tin'i birkaç kez hapse attılar. Buna karşın savaşımından vazgeçmedi. O za- manki iç ve dış durum öyleydi ki, geri- ci hükümet Marko Paşa gazetesini doğru- dan kapatmaya cesaret edemedi. Gazeteyi durdurmanın bir tek çaresi vardı. Her- hangi bir provakasyon yardımıyla yayım- cıyı yok etmek, yani Sabahattin Ali'yi öldürmek! Öyle de yaptılar. MİT, kira- lanmış ajanlardan birinin eliyle Saba- hattin Ali'yi bir ormanda öldürttü.

Moskova'da Yabancı Diller Edebiyatı Yayınevi'nde çıkan hikâye kitabını oku-duğum zaman hem sevindim, hem de üzül- düm. Sevincimin nedeni açıktı. Sabahat- tin'in bu kitabı göremediğine ise üzül- düm. Sabahattin bugün yaşasaydı, yapıt- larının Rusça'ya da çevrilmiş, Sovyet- ler Birliği'nde de basılmış olduğunu bilseydi kendini dünyanın en mutlu in- sanlarından biri sayardı. O, Sovyetler Birliği'nin içtenlikle dostuydu, çünkü o, gerçek bir Türk yurtseveriydi.

Moskova, NOVOYA VREMYA (Yeni Zamanlar)

1952

ozan

veysel

Ozan Zamani
ile

YABANEL - Bize kısaca kendinizi tanıtır mısınız?

ZAMANI - Dersimli bir köylü çocuğuyum. 1948 doğumluyum. Evliyim.

YABANEL - Neden yurt dışında yaşıyorsunuz? Burada bulunmanızın diğer işçilerden farklı bir sebebi var mı?

ZAMANI - Politik nedenlerle yurt dışında bulunuyorum. Normal işçi değilim. Türkiye'de plaklarım yasaklandı. Katıldığım HALK GECELERİNDE komünizm propagandası yaptığım gerekçesiyle aranıyorum. Hakkımda gıyabi tutuklama kararı vardır.

YABANEL - Yurt dışındaki sanat faaliyetleriniz hakkında bilgi verir misiniz?

ZAMANI - Çağırıldığım DEVRİMCİ GECELERE katıldım, katılmaktayım. 5 adet kaset doldurdum. Altıncısını hazırlıyorum. Eserlerimi bir kitapta toplamayı düşünüyorum.

YABANEL - Yurt dışında halk ozanının sizce görevi nedir?

ZAMANI - Çağından sorumlu olan bir ozan, ister yurt içinde olsun ister yurt dışında, gerçekleri dile getirme görevini sürdürmek zorundadır. Nazım Hikmet ömrünün yarısını yurt dışında geçirmiş ve yurt dışında öldüğü ana kadar susmamış, çağının kendisine yüklediği görevi yerine getirmeye devam etmiştir. Kaldı ki biz Nazım'ın yaşadığı ortamdan çok farklı bir ortamda yaşıyoruz. Bulunduğumuz Avrupa ülkelerinde Türkiyeli işçiler vardır. Yurt içinde nasıl geri bilinçli kitleleri uyanmaya çağırıyorsak, sanırım bu görev yurt dışında değişmez. Burada da yapılan gecelerde olsun, diğer araçlarla (kaset, plak, kitap) olsun aynı görevi yerine getirmek zorundayız. Bir ozanın görevi yalnızca ajite yapmaktır, demek istemiyorum. Ajitenin belli bir dönem için önemi vardır. Bence en önemli görev, yaranın proleter sanatının gelişimine katkıda bulunmaktır.

YABANEL - Büyük halk ozanı Aşık Veyssel öldüğünde "Veyssel öldü. Halk ozan-

lığı da öldü." diyenler vardı, Oysa görüyoruz ki bırakalım Türkiye'yi, gurbette bile halk ozanlığı yaşıyor. Bunun sebebini neye bağlıyorsunuz?

ZAMANI - Aşık Veysel öldükten sonra yanılmıyorsa ilhami Soysal Cumhuriyet döneminin ozanlarını bir kitapta toplamıştı. Bir İhsani, bir Mahsuni ve daha nice genç ozandan hiç behsetmeden, halk ozanlığı geleneğini Veysel'de kilitlemişti. "Veysel öldü. Halk ozanlığı da öldü." Soysal'ın bu görüşü iki yönlü yorumlanabilir. Birincisi; Veysel'i çok sevdiğinden dolayı, "Veysel'den başka ozan tanımam" anlamına gelebilir. İkincisi; halk ozanlığı geleneğini inkar ederek, artık ozanlık sona ermiştir. Bir daha dünyaya ozan gelmez türünde yorumlanabilir. Her neyse konumuz Soysal değil, Asıl konumuza dönelim. "Halk ozanlığı öldü." görüşü yayıldıktan sonra Aşık İhsani "Ozan Dolu Anadolu" adlı bir kitap yayınladı. Görüldü ki Veysel'den sonra yüzlerce ozan hayattadır. Öyleyse yüzlerce ozanın hayatta olduğu bir ortamda ozanlık neden ölsün ki? Eğer ozanlık güle bülbüle ağıt yakmaksa, gerçekten bu tür ozanlık ölmüştür. Yok eğer ozanlık zulme karşı isyan bayrağını açmaksa, ezilen sınıf ve tabakaları faşizme karşı eyleme çağırmaksa, ve yarının sosyalist dünyasını kurmak için sanatı DEVRİM cephesinde bir silah olarak kullanmaksa bu tür ozanlık yaşıyor, yaşıyacaktır.

Pir Sultan'ı ölümsüz kılan onun isyancı ruhudur ve zulme karşı baş kaldırışıdır. Bir şeyin yaşayabilmesi onu yaşatan öğelerin var olmasına bağlıdır. Sınıflı bir toplumda çilesini, sevincini, isyanını dile getirdiğimiz proletarya ve diğer ezilen halk sınıf ve tabakaları var olduğuna göre, şüphesiz ki ozan da, ozanlık da var olacaktır.

"Gurbet'te bile halk ozanlığı yaşıyor" sorunuza gelince... Neden yaşamassın? Bugün Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde burjuvalara alın teri satarak yaşamını sürdüren yüzbinlerce Türkiyeli proleter, Türkiye'deyken elinden indirmediği sazı, dilinden düşürmediği türküleri çarçabuk unuttular mı dersin? Ben buna inanmıyorum. Çünkü pratikte görüyorum. Yapılan halk gecelerine binlerce işçi geliyor. Ayrıca evde, trende, yolda elimizde saz görenler hemen başımıza toplanıyorlar. Çal, söyle diyorlar. Öy-

le ise yurt içinde olduğu gibi yurt dışında da yaşatanlar var halk ozanlığını ve gurbette halk ozanlığı bundan dolayı yaşıyor.

Ayrıca sınıf için sanat teorisini kavrayan bir ozan hangi ülkede yaşarsa yaşasın, yazacağı şiirin kendisine ta-raftar bulmamasına olanak yoktur.

Antagonist toplumlarda her sınıf şiirine kendi özünü koyar. Hangi sınıftan olduğunu kavrayan bir kimse, kendi sınıfı için yazılan şiiri ve onu yazan ozanı yaşatacaktır.

Son olarak Veysel öldükten sonra "Veysel neydi, ne değildi?" tartışması gündeme geldiğinde, Türkiye'de birçok sanat dergisinde yayınlanan Veysel'i eleştiren şiirimi buraya yazmama izin veriniz.

Çok dokundu mızrap ile tellere
Bozuk perdeleri görmedi veysel
Ağıt yaktı bülbül ile güllere
Dikene elini sürmedi Veysel

Ağlayıp sızladı derdini döktü
Vurdular başına boynunu büktü
Çobandı ağanın koynunu güttü
Ver benim hakkımı demedi Veysel

Balta sapı için çattı hırsıza
Dur demedi sömürücü arsıza
Vatandaş muhtaçken ekmeğe tuza
Bunun hesabını sormadı Veysel

Der ZAMANI Veysel büyük ozandı
Halkın değil kendi derdin yazandı
Sözü hançer iken kaçıp saklandı
Zalimin başına vurmadı Veysel

MİSAFİR İŞÇİ ALMANYADA... GAST ARBEİTER İN DEUTSCHLAND....

Bu sayımızda size bir karikatüristimizi tanıtacağız.

Adil Duran 1955 yılında Tunceli'de doğdu. 1968 yılında sanat çalışmalarına başladı. Bu çalışmaların önemlilerini sıralıyacak olursak: 1976 yılına kadar Adana Sanat Tiyatrosu, Genç Dostlar Tiyatrosu, Adana Altın Koza Tiyatrosu, Cahit Tekdirim Tiyatrosu, Adana Halk Oyuncuları ve Adana Belediyesi Ziya Paşa Tiyatrolarında oyuncu, dekoratör ve yazar olarak faaliyet sürdürdü. Daha sonraları Kocaeli'nde gazeteciliğe başladı. Gazetede günlük yazılar, karikatürler ve sanat eleştirileri yayınlandı. Vatan gazetesinin Kocaeli temsilciliğini ve ABC ajansının yurtiçi ve yurtdışı muhabirliğini üstlendi. Kocaeli'nde düzenlenen bir şiir yarışmasında birincilik ödülü aldı. Karikatür dalında da çalışmaları ödüller kazandı. Kocaeli Karikatürcüler Derneği Özel Ödülü, 1979 yılı uluslararası bir yarışmada ise şeref ödülü, bunlar arasındadır.

Dört seneden beri Batı Berlin'de yaşamakta olan sanatçı Adil Duran bundan böyle YABANEL okurları için yazacak, çizecek.

CAN YOKSUL - Vurun Düşmana

Kenanı da yoldaşlarım
vurun vurun Kenanı oy
Kenan Paşa zalım oldu
Dinlemiyor amanı oy

Yiğit aman dilenmez oy
Paslı bıçak bilenmez oy
Vurun vurun yoldaşlarım
Düşman kolay tükenmez oy

Bunca yiğit kanına oy
Kıydın hergün canına oy
Kalmayacak Kenan Paşa
Yaptıkların yanına oy
Düşmanı da yoldaşlarım
Bulun bulun düşmanı oy
Bir tek Paşa değil düşman
Vurun vurun düşmanı oy

Gün doğuyor kan üstüne
Kan akıyor ten üstüne
Kenan Paşa can alıyor
Can alıyor can üstüne

Bulun bulun düşmanı oy
Bir tek Paşa değil düşman
Bulun vurun yoldaşlarım
Vurun vurun düşmanı oy

B.GEMİCİ - İşte Yaşam

haydi uç!
kanadım kırık
haydi gül!
bahtım kara
haydi gel!
yolumu bilmem

haydi gel!
çıkalım dağlara
bozkıra, kayalığa
balta girmemiş ormanlara!
elinde kitap
dilinde türkü
kalbinde inanç
öyle gel!

gel menekşem, gel goncam
gel gülüm, gel bülbülüm

çıkalım dağlara
varalım uzanalım
görelim nasılmış ağaç?
bakalım niceymiş orman?

geçelim ırmağı
çıkalım yokuşu
oynasın yer yerinden
kaleler zaptolsun yüreğinden!

gel menekşem, gel goncam
gel gülüm, gel bülbülüm
ekinler ekilsin
kelleler biçilsin
ipekler dokunsun
petekler süzölsün
sıra sıra dağların
sanırsın tümü siper
pusuya yatmış orman
bağrında neler gizler?

işte kanat uç!
işte yol yürü!
işte yaşam gül!

CİLASUN - Anadolu Azülde

Berlin'in ortasında
bir sığıntı Anadolu
kalkmaz çaresizliğin
acı soğanına yumruğu
Güneşi tutsak buraların
buluta, yağmura
bir kara saplı bıçak
dolaşıyor
karanlığı yırtmaya
fiçiler bardaklara
bardaklar ağızlara
yağmur kadar içiliyor
bira

Yine bir yumruk kalkmış
acı soğanın başına
bir sığıntı Anadolu
Berlin sokaklarında
hasretiz tandıra
tandır ekmeğine
hasretiz şarkıyla üstünden
Bandz'ın tepesine
Hasretiz Kangal
İnce mağara
Adıyaman

Nurhak
hasretiz gölbaşı
Harput
Ovacık

Tunceli sana

hevenkte üzümüne
pekmez oldu küpüne
hasretiz Ürgüp

Göreme
Uy Avşar elleri
Oy Karadeniz
oy Sürmene
Of aman aman
fındık bahçesi
hamsisi

çayı
ayağı tez horanı
kemençesi
şakası
hasretiz sana
aç yatı
şükürle kalkanı
Ve Berlin'in ortasında
Azüle yatmış Anadolu
sevdası iplik iplik pazarda
Almanlaşmış yobazı
yobazlaşmış karabasani
kadını

kızı
oğlanı
Ve bir sigara içimlik
hayat ola
Mark sevdasına yatan
Anadolu adamı
hasretim
sana
pamuğu
soğanı
balı

Ve hasretim sana
Çaman kokan
Kayseri
Sarız
Pınarbaşı
Hasretim dul karı
sarı beniz
tütün kokan ege
Hasretim efeliğine
Ayдын
Marmaris
Fethiye
Hasretim mapus damı
devrimcisi

işkencesi
hücresi
hasretim
Berlin'de size
Anadolu azülde

ADİL DURAN Gurbet Üzerine

Sapına kadar öfke
Dikbaşlılık
durdinlensiz kullanılmak
ve horlanmak pahasına

Sapına kadar öfke
Dikbaşlılık
durdinlensiz kullanılmak
ve horlanmak pahasına
altın kafes edindik
el kapılarını...

Yabansıyoruz
Bazı sesleri
Bazı renkleri
Ve bazı biçimsellikte eşyaları
Bastığımız günden beri
çıplak ayaklarımızı
beton kaldırımlara.

Yıkılıp kalmak mı?
Yabanellerde:
Kederlenip yanmak mı?
Dönüp bakmak mı?
Düşe-kalka geldiğimiz karanlığa
Of! Ooooff! öf!
Nice anıların
Acılı bekleşimlerinde
Kurulu bir saattir Umut
Alinteri
göznuru
elemeği

Ve bozgun gibi bir şey yüreğimizdeki
Yokolma pahasına katlettiğimiz bu yolda
Gurbeti yaşam belledik
Yaşamı sevda
Hani bir el kızı
Ne kahri çekilir
Ne çilesi biter
Haydı nalet olsun diyelim
Hal'den bilmeze
Sözden anlamaza
Gün olur halhatır sorarız
Gün olur hesap..
Sıla özlemi içimizdeki
Ama deeert,
MEMLEKETİM BU NE HAL?
1978 Berlin

KALBİM
KORKU VE
TESLİMİYET TANIMAZ

YILMAZ GÜNEY - Eğer bizler bir rejisörün olanaklarını, bir artistle veya bir senaryo yazarı ile mukayese edecek olursak görürüz ki, bir rejisör daha çok imkanlara ve hareket sahasına sahiptir. O genelde filmin mimarıdır. Fakat sermaye ile olan ilişkilerinden dolayı o, sermayenin mimarıdır. Sermayeye bağımlıdır, sermayeden bağımsız hareket edemez. Sermaye onun yeteneklerini kullanır. Bu anlamda, benim için artistliğin yanında, senaryo yazarı, prodüktör ve rejisör olarak işe başlamak bilinçli bir adımdı. Eğer artistliğin yanı sıra prodüktör, rejisör ve senaryo yazarı olarak kendimi geliştirmeseydim, bugün ulaştığım noktaya varamazdım... ... Düşünce ve duygularımız henüz özgürce filme alınamadı. Memleketimde sanatçı olarak sansür ve gericilik tarafından en ağır maddi ve manevi baskılara uğradım. Filmlerimi engellemek ve beni yıldırma istemektedirler. Bir sanatçı olarak sürekli sansür kurumuyla ve gericilikle karşı karşıya gelenlerden birisiyim. Lakin kalbim korku ve yılgınlığı tanımaz.

Benimle sansür arasındaki mücadeleyi hiçbir zaman bir sanatçı ile gerici bir sansür kurulu arasındaki mücadele olarak kavramadım. Bu mücadele, gericilikle ilerici demokratik kamuoyu arasındaki bir kavgadır. Çünkü memleketimin ilerici demokratik kamuoyu, sansür zorluk çıkartmaya başladığında beni hiç

yalnız bırakmadı. Her zaman halkımın sıcak ve kalbten sevgisini yanımda hissettirdi. Esas olarak, direnme kaynağımı ve kuvvetimi, halkımın esirgemediği destekten almaktayım...

Şimdiye kadar yapmaya çalıştığım işler birçok resmi ve gayri resmi kontrollerden geçti. Bizleri korkutmak istiyorlardı. Korkuyu kapılarımıza kilit yapmak istiyorlardı. Hiç bir zaman yaratıcılığımı normal şartlar altında uygulama olanaklarına sahip olamadım.

Ben kıymetli taş işleyen bir işçiyim. Fakat beni teneke ile çalışmaya zorluyorlar. Tenekeden birşeyler yapamıyorum istiyorlar.

Ülkem hiç bir zaman burjuva demokrasisini yaşamadı. Bu nedenle sanatçı olarak hiç bir zaman burjuva anlamda da olsa serbest olarak çalışmadım. Söylemek ve de anlatmak istediğim çok şeyler var. Fakat bunlara şimdilik imkanım yok. Var olan ideoloji kısa kaç gibi sarılmakta. Eğer ona karşı çıkarsan, o zaman bir hainsin! Zaten bizler gerici faşist çevreler için "hain" olduk!

... Ben yalnız değilim. Çünkü halkıma güveniyorum. Demokratik dünya halkına güveniyorum. Kendime güveniyorum. En zor koşullarda bile halka giden yollar vardır.

... Sadece Türkiye'deki değişimleri değil, bilakis tüm dünyadaki değişimi anlamaya çalışıyorum. Tüm dünya bir değişimin sarsıntısını yaşamaktadır. Asya'dan Afrika'ya, Latin Amerika'dan Avusturalya'ya değin. Ülkem, son yıllarda bu çalkantıların odak noktası oldu. İran'daki gelişmeler, İran-Irak savaşı, Afganistan'ın işgali, Çin'deki geri dönüş, Libya ile Çad'ın durumu, Amerika'da Reagan'ın seçilmesi, gün geçtikçe emperyalistler arasında derinleşen çelişkiler vs. vs. İçinde bulunduğumuz durumu doğru değerlendirebilmemiz için tüm bunları kavramak zorundayız. Gericilik saldırmakta ve şimdilik başarılı da. Eğer sanatçı sadece sanat problemleri ile ilgileniyorsa veya çalışmalarını sanatsal uğraşla sınırlıyorsa, bu dar pratiğin içinde boğulacaktır. Örneğin memleketimin bu zor durumunda, sanatçıların büyük bir bölümü homoseksüellik üzerine tartışıyorlar. Görevden kaçabilmenin çok yolları vardır. Bizim küçük burjuva sanatçılarımız da dünyanın her yerindeki düşünce arkadaşları gibi bunu çok iyi yapabiliyorlar.

Hayatı kavramak için hayatın gerçeklerinden yola çıkmamız gerekir. Her sorunun çözümü götürecek gücü içinde taşır. Hiç bir problem yoktur ki, çözümünü içinde taşımasın. Hapisteyim. Fakat değişimleri, değişim süreçlerini dışardaki bazı insanlardan daha iyi kavramaktayım. Radyo, televizyon, gazeteler, dergiler, başka insanlarla konuşmalar, ekmeğin fiyatı, benzin fiyatlarının artması, Reagan'ın bir konuşması, tutuklamalar, "biz yapacağız,edeceğiz,kökünü kazıyacağız" gibi açıklamalar, düşünebilen bir insanın kaba da olsa gelişmeleri kavraması için yeterlidir. Sorun metoddadır. Eğer kişi, kavramak için doğru bir metoda ve doğru yönü gösteren bir pusulaya sahipse, doğruyu kavrar. Buna bağlı kalmaya çaba harcıyorum. 1977 seçimlerinden önce ülkem in bu duruma geleceğini tespit etmiştim. Yarın nelerin olacağını da düşünebiliyorum.

... Nasıl senaryo yazıyorum? İlk önce vurgulamam gerekir ki, benim için zor olan senaryo yazmak değil, aksine zor olan yazmak için zaman bulmaktır. Eğer bir örnek verecek olursak: Sürü'yü İzmit hapishanesinde, seksen kişilik bir koğuşta yazdım. Böyle bir ortamda, zihni bir konu üzerine toparlayıp düşünbilmenin zorluğunu tahayyül ediniz. Senaryoyu yazarken bir kerecik olsun üç saat durmaksızın düşünemedim. Herhangi birşey hep araya girdi.

... Sürü'nün tohumu çok eskilere dayanır. Bunu ilk defa 1973'de Selimiye hapishanesinde yazmaya başladım. 1978 yılında İzmit hapishanesinde tamamladım.

... Önce de söylediğim gibi, ülkem hiç bir zaman burjuva demokrasisini yaşamadı. Bunun maddi temeli yoktu. Şimdi de yoktur. Edebiyat, sinema,müzik ve tiyatronun sınıfsal karakterleri yoktur. Bu şu anlama gelir: edebiyat veya film soyut anlamda şu veya bu sınıfın malı değildir. Fakat edebiyat veya sinema yapıtı sınıfsal özelliğini yapımcısı tarafından alır. Onun içindir ki her edebiyat veya sinema yapıtı hakim sınıflar tarafında baskıya uğramaz. Yapımcının eserleri hakim sınıfların çıkarları ile çeliştiği ve onlara zarar verdiğinde baskıyla karşılaşır. Bu nedenle memleketimde ilerici edebiyat,müzik, tiyatro sürekli baskıya uğradı. Burjuvaziye uşaklık eden sanatçılar sürekli destek gördüler,fakat halkın yanında yer alan sanatçılar sürekli baskı altında tutuldular. Devlet her zaman ilerici hareketlere karşıdır. Konuşma ve düşünce özgürlüğüne sürekli kelepçe vuruldu. Resmi ideolojiye uymayıp gerici duvarları yıkmayı deneyen her sanatçı takibe uğramış ve hapishaneye gönderilmiştir. Pekçok ilerici ve sanatçı senelerce zindanlara tıkılmıştır. Tüm bu yıldırma ve gözdağı verme çabalarına karşı ülkem pek çok değerli sanatçı ve ilerici yetiştirmiştir. Onlar en zor şartlar altında bile yazar ve sanatçı olarak haysiyetlerini korumaya çalışmışlardır.

... Film etkileyici ve güçlü bir araçtır. Kimin elinde ise ona hizmet eder. Bugün bizim sinemamız eşkiyaların, ahlaksızların,his sömürücülerinin,

köylü avcılarının elindedir ve gerici-
liğe hizmet etmektedir. Sayıları par-
makla sayılacak kadar az olan dürüst
sanatçılar bu pislik içinde mücadele-
lerini sürdürmektedirler. Sürekli dev-
letin baskısıyla karşı karşıyadırlar.
Fakat halkı uyutan filmler serbesttir
ve desteklenmektedir.

... Film yapımcısı olarak slogan
filmlere karşıyım. Bir sinema eseri
doğru şeyleri içinde barındırmalı, öte
yandan da sanat olarak kaliteli olmalı.

Çevirenin notu: Bu konuşma 1980 yı-
lının sonlarında Isparta Cezaevinde
"Linkekurve" adlı kültür ve sanat der-
gisi tarafından yapılmıştır. Konuşmanın
Türkçe metnini bulma olanağımız olmadı-
ğından Almanca'dan Türkçe'ye tercüme
etmek zorunda kaldık. Dergimiz kültür
ve sanat dergisi olarak Yılmaz Güney'in
devrimci sanat anlayışını yayınlamayı
bir görev biliyor. Konuşma uzun olduğu
için soruları tercüme etmedik. Sadece
Yılmaz Güney'in verdiği cevaplardan
önemli gördüğümüz yerleri tercüme yap-
tık. Anlayışla karşılayacağınızı umar-
ız. M.Fidan

Kısa - Kısa

Batı Berlin'de kurulan Birlik Tiyat-
rosu Zengin Mutfağı adlı oyunu sergi-
lemeye başladı. Ekim ayında Karlsbad 16
numarada bulunan Halk Yüksek Okulu ti-
yatro salonunda sergilenecek oyunu, Ka-
sım ayında Kreuzberg Oranien Str.' de
bulunan SO 36-MERHABA salonunda izleme
olanağı bulunuyor. Oyun hem Almanca hem
de Türkçe sergilenecek.

Geçen ayın son haftası bir çok insa-
nı yürekten sevindiren bir haber önce
halk arasında, sonra resmen yayıldı.
Bayram iznine çıkan Yılmaz Güney geri
dönmemiştir. Daha önce de yazdığımız gi-
bi Yılmaz Güney 190 yıl hapsedilmek
üzere yargılanıyor. Sanatçının yurt
dışına çıktığı tahmin edilmektedir.

Ekim ayı başında Köln'de Türkiye
Kitabevi yazar Yüksel Pazarkaya ile
birlikte bir "Edebiyat Söyleşisi" dü-
zenledi.

İlticacı Kardeşim

Geldi Alamanya'ya
İlticacı kardeşim
Mahçup bakar dünyaya
İlticacı kardeşim
Ne dil bilir nede yol
Çalışır angaryaya
İlticacı kardeşim

Acıkır acım demez
İlticacı kardeşim
Bulsa utanır yemez
İlticacı kardeşim
Horlanır hor görülür
Neden cevap veremez
İlticacı kardeşim

Sabahlar orda burda
İlticacı kardeşim
Çare ara bu derde
İlticacı kardeşim
Birleşmektir çaresi
Saflaşalım ardarda
İlticacı kardeşim

Emekçi hal kötüdür
İlticacı kardeşim
Özlem memleketidir
İlticacı kardeşim
Namlu çevir suçluya
Suçlu Türk devletidir
İlticacı kardeşim

EMEKÇİ

Biz

İşçi köylü bir nehiriz
Bendimizi tutamazlar
Bilinçlenip güçlenirsek
Hakkımızı yutamazlar

Biz ekeriz biz biçeriz
Dağlar deler biz geçeriz
Bizler yüzer biz uçarız
Bizi köle yapamazlar

Madenlerde ocak ocak
Ürünümüz kucak kucak
Bizden ısı, bizden sıcak
Bizsiz onlar ötemezler

Cephede bir mehmetçiğiz
Fabrikada bir işçiyiz
Seyfili der savaşçıyız
Bizi esir yapamazlar

SEYFİLİ

Göçmen İşçi

Her tarafta hor görülen
Senin adın göçmen işçi
Kader deyip boyun eğme
Senin adın göçmen işçi

Ne bir pazar ne bir bayram
Sanna patron sana hayran
Gücün varsa durma dayan
Nasır elli göçmen işçi

Tarlan kaldı yurttan ıssız
Sürek öküzler sahipsiz
Fabrikalarda akortsuz
Günün geçmez göçmen işçi

Para için bunca çaba
Özgürlük bu mu acaba
Sınıfın için bir kavga
Vermiyon mu göçmen işçi

Haydar Korkmaz göçmen işçi
Ana işçi, baba işçi
Alman, Holland, İsveç'teki
Dayan-diren göçmen işçi

H.KORKMAZ

Sabır mı kaldı

Değişecek düzenlerin yapısı
Açılacak özgürlüğün kapısı
Altmış yıldır demokrasi şarkısı
Dinleye dinleye sabır mı kaldı?

Körpe boyunlara takıldı kendir
Halkı yargılıyan cellatlar kimdir
Düşünceye bile vurdular zincir
İnleye inleye sabır mı kaldı?

Büyümüşüz soğan ekmek yiyerek
Onun bunun eskisini giyerek
Haydi işçi, haydi köylü diyerek
Ünleye ünleye sabır mı kaldı?

Yasa oldu alçakların buyruğu
Öç alıyor sıkıştıkça kuyruğu
Zalımların başımızda yumruğu
Gümleye gümleye sabır mı kaldı?

Kemteri der sarmalıyız yarayı
Yıkılmalı zulmedenin sarayı
Yoksulluğa, sefalete çareyi
Bulmaya bulmaya sabır mı kaldı?

KEMTERİ

İşkencede

Karanlık bir odadayız
Dize kadar kanlardayız
Hepimiz bir karardayız
İşkencede işkencede

Joplarla dişler dökülür
Kelpetenle et sökülür
Öfkeyle bir ses yükselir
İşkencede işkencede

Cellat kör eder gözü
Saçma sapan gelir sözü
Bedenimde başlar sızı
İşkencede işkencede

Kenan Paşa, Kenan Paşa
Yemin ettik dağa taş
Yurtseverler baştan baş
İşkencede işkencede

Karşımdadır o nazlı yar
Acı acıları boğar
Bir gün gelir güneş doğar
İşkencede işkencede

Mazlum Ali ozanca sözüm
Öfkeyle taşıyor özüm
Sorgucu kör etti gözüm
İşkencede işkencede

MAZLUM ALI

Daha Daha

Haydi dostum ümidimi
Kırma n'olur daha daha
Yarınlar bekliyor seni
Durma n'olur daha daha

Bugün senin alın terin
Yarın senin tuz ekmeğin
Çilelidir hep zaferin
Bıkma n'olur daha daha

Yaşamak var iken niye
Sen neden her zaman köle
Soysuzlara bile bile
Kanma n'olur daha daha

Sorma dostum ahvalimi
Döktüm bir parça derdimi
Yarın aydınlık gününü
Kutla n'olur daha daha

GÜLTEKİN

BİR ÖYKÜ

AMEKTUP

Artık Alamanya'ya gitmekten kelli çara kalmadı.. Senenin altı ayı bir karışlık çorak tarlayı karasabanla ek, biç. Altı ayda yatağı, yorganı sırtlan gel İstanbul'a. Dört tekerlekli el arabasına doldur patatasmış, kurusoğanmış, almaymış. Belediyecilerle köşe kapmaca oynaya oynaya, bu sokak senindi, bu cadda benimdi tepin dur. Heç ummadığın yerde bakarsın karşına dikilmiş.. "Aman abe! Eline, ayağına düştüm. Bu keremlik affet de bir daham satış matış yapmam." Nafile... Arabanı hoppadak ters çevirir ossaat. Patatas yüklenmişsen patatasların, soğan yüklenmişsen soğanların, alma yüklenmişsen almaların yayılır gider sokakların, caddaların çamurlu sularına. Bu yetmeyomuş gibi bir de tarazını alır elinden. Çeker gider. Allahdan çift tarazı taşıyım. Belediyeci ortadam kaybolunca, darhal ikinci taraziyi çıkarır, satışa devam ederim. Ah! İstanbul. Senin yağmurunu yiyen biziz, ayazında titreyen biziz. Sabahın alaca karanlığından, gecenin kurşun işlemez saatlarına dek sürüklen dur patataslarla, soğanlarla, almalarla beraber. Ve tüm İstanbul mışıl mışıl uyurken bölünmez uykularda sen, bitli han odalarında bir sağa dön, bir sola gözünü kırpmadan. Yarının hasabını yap, öbürgünün kaygusuna kaptır kendini ve tam gözlerini yummuşken ve tam köyüne, İbrahim'ına, Ayşe'na, Memiş'ine, Zeyneb'ine ulaşmışken, yeniden uyan. Sürüklen arabana barabar Be-

yazıt'ta, Aksaray'da, Fatih'te, tüm İstanbul'da.

Sirkeci garı gece ve gündüz Anadolu insanıyla dolup, taşıyor. Hep bizimkiler. Otoboslar, tirenler ana baba günü. Orağını, tırpanını avradının eline tutuşturan, sarı ineğini satan, karasabanına illallah diyen, birer pasaport uydurup, Sirkeci'de soluğu almış. "Nireye yolculuk himşerim?" "Almanya'ya", "Nireye yolculuk himşerim?" "Münih'e kadem". Bizim Anadolu köylüsünün çoğu kendi vilayetlerine bilem yılda bir kerem gidemezken, hepsi sanki bir ağız olmuştaki turistik geziye çıkmışlar. "Almanya'ya kadem. Münih'e kadem." Apo ki apo. Üstleri başları benimkinden perişan. Kafalarından kasketlerini bilem atmayı unutmuşlar. Nirde bize gelen elleri hartalı, şehir pırlanlı, boyunları fotoğraf makinalı Avrupa turistleri, nirde bizim baldırı çıplak turistler. Anadolu'nun tüm safalatıyla birlik ve Anadolu'yu iyicene Alaman'a anlatabilmek için, "Eyicene bakın. Biz Anadoluyuz. Hani kocaman hartalarınızda gözü küyorya. İşte biz Siverek'iz, Çermik'iz, Tatvan'iz, Koçesar'iz, Acıpayam'iz, Hozat'iz, Arapkir'iz deye bilmek için. Şöylecene Alamanya'ya kademcik turistik geziye çıkmış bizimkiler. Otobos simsarları basbas bağıyorlar: bizim otobosumuz Avustur'yada, gümrükte yolcuları atmaz Münçen'e kadem, Münçen'e kadem. Otoboslara dolan dolana. Tirenlere fazla gıymat yok. Çünkü gümrüğü geçmek tirenle daha zor imiş.

Yetti gayri Eser dedim kendi kendime. Sanki İstanbul gurbetlik değil mi? Ha İstanbul, ha Alamanya benim için. İstanbul'da da hasratlık var. İstanbul'dan da elin ulaşmaz, sesin duyulmaz köyüne, İbrahaam'ına, Memiş'ine, Ayşan'a, Zeyneb'ine. Üstelik sabahın isselat zamanı kalk. Yağmurmuş, çamurmuş, ayazmış dime. Dolap beygiri gibi dolan dur. Belediye memurlarıyla çarpış. Kanda bit, böcek, pislikle çarpış ve yine de elde var sıfır. Yarı aç yarı tok.

Emektar arabayı hemen ertesi günü bir hemşerime devrettim. Doğrucana Harém'e otobos garına. Oradan da ver elini Konya.

Köye varır varmaz eve birezim erzak, zahire temininde bulundum. Üç beş çeki odun yığdım ahıra. Anamın koynuna da üç beş lira harçlık sokuşturdum. Döviz karşılığıydı, pasport, bilet parasıydı.. Onları da bizim Ehmed ağaya tarlayı re-

hin bırakıp aldığım borç parayla hal-
ledip, soluğu yine İstanbul'da aldım.

Lapa lapa kar yağıyordu İstanbul'a.
Dondurucu bir soğuk akşamın derinlikle-
rine değin işlemiştii. İstanbullular el-
lerinde paketler, çantalar hızlı adımla-
larla evlerine dönüyorlardı. Biz yamuk
yumuk bavullar, acayip denkler, yamalı
torpalarla Sirkeci'de başka bir dünya-
dan gelen sefil ecnebilerdik ve Türk
ülkesinin İstanbul'unu tıransit yapıp,
Avrupa'ya hareket etmek üzere otoboslara
bininiyorduk.

Elveda köyüm. Elveda ey sokagında,
caddasında süründüğüm gaddar İstanbul,
elveda ey sürüngeçler ülkesi bilem de-
meye varmıyordu içim.

Köyleri, şehirleri geçi geçiriveriyoz.
Köylerin, kasabaların paslı ışıkları
uzakta uzakta kalıveriyoz. Çekiyorum cı-
garayı içime. Çekiyorum kahırını içime...
Otobos yüklenmiş gidiyo, gidiyo. Bire-
zim gözlerimi yumsam ak tülbent örtün-
müş anam canlanıyo gözümün önünde: Oğ-
lum, yavrum, gadasını, belasını aldı-
ğım... Ni işin var gavurum Alaman-
ya'sında. Aç tok hallaşıp gidiyok kendi
yağımızda. Beş altı aylık hasratına da-
yanamıyoduk. Yanıp kavruluyoduk. Artık
kimbilir ni zaman çıkagelirsin. Gayrı
esker yolu bekler gibi türküler yaka-
rız, adaklar adarız.

Ev eskiden altı ay erkeksizdi şimdi
hepten erkeksiz kaldı. Varsın erkeksiz
olsun. Evde erkek olmuş, cebi boş olmuş
neye yarar. Gözlerimin önünde açlık,
yoksulluk, safalat çekeceklerine, göz-
lerimin önünde doktorsuz, ilaçsız gıv-
ranacaklarına... Böylesi daha iyi. Böy-
lesi daha iyi. Gak deyince su, guk de-
yince süt, ekmek, esvap, ilaç yetiştire-
medikten kelli çağa concuklara...

Gün ışıyo, biz gidiyok. Kararıyo, biz
gidiyok. Gözümü yumsam anam, Zeyneb'im.
Biri memede, biri yerde bodulayan, biri
altısının içinde çoncuklarım... Sada
hasrat olsa yanmıyacam, sahapsızlık be-
limi büken...

1978'in dondurucu bir gece yarısı 42
yolcusuyla beraber otobus Avusturya-Al-
manya gümrüğüne ulaştı. Asık suratlı
gümrükcüler ellerinde kalın kitaplarla
42 yolcunun pasaportlarını kontrol et-
tiler. Kalın kitaba adı yazılmış olanlar
Avusturya'dan geri çevrildiler. Eser'le
birlikte 18 Anadolulu salimen Alaman-
ya'ya girmeyi başardı. Eser Mün-
h'nden itibaren hemşerilerini ziyaret

ede ede, iş araya araya Wetzlar'a dek
geldi. Başka çare, başka olanak bulama-
yınca Asüllüğe müracaat etti. Aradan üç
yıl geçti. Eser şimdi nerededir, ne ya-
par, ne işle meşgul olur bilmiyorum. Ya-
lınız kendisine verilmek üzere anası
tarafından yazılmış bir mektup var...

Pek kıymatlı oğlum Eser,

Evvela mahsus selam eder, gara göz-
lerinden hasratla öperim. Hanımın Zey-
nep selam eder, her iki ellerinden öper.
Oğlun İbraam, Memiş selam ederler, her
iki ellerinden öperler. Durdu'giller, em-
min uşakları selam eder, Allahtan sağ-
lıcalıklar dilerler.

Oğlum, gideli tam üç yıl oldu. Top-
lam bize ottuzbin pangnot anca sa'abil-
din. Bir yılı aşkındır da ne mektubun,
ne salamin, ne de sağlık habarın ula-
şır. Biz gölden suluyon gayrı. Gözel
oğlum, bu mektup eline ulaşır ulaşmaz
bir turna ol, bize hem para, hemi de
sağlık habarını ulaştır. Zeynep gizli
gizli kahırlanır. Gizli gizli yas tutar
"Eser'im yitti" diye. Eskötek sarardı
soldu. Ehmed ağaya rehin bıraktığın
tarlayı geçen yıl sattık. Ehteyacımızı
anca temin edebildik. Bak yine gara gış
yanaşıyo. Satacak tarla da yok gayrı.
Isınmaya değil, aş turmaya dahim odunu-
muz kalmadı. Un, bulgur, mercimek bit-
tim bitecek. Gözünü sevem Eser'im, bizi
gölden sulama gayrı. Benim bir ayağım
bu dünya, öbür ayağım öbür dünya. Anay-
na sahap değilsen bilem, avradına, İbra-
am'ına, Memiş'ine sahap ol. Kızın Ayşan-
nın vafatını halan oğlu Sabri vasıta-
sıyla sana ulaştırmadılar mı? Ne sen
geldin, ni de iki satırcık mektup sal-
dın.

Gozel oğlum, Eserim... Hasratına da-
yanamıyok gayrı. Sahapsızlık, parasız-
lık da canımıza yetti. Bırak Alaman-
ya'sini, bırak yere batasıca gavur pa-
rasını! Tiz elden evc, köyüne dön!

Mektubuma son virirken yanındaki ar-
kadaşlarına silam eder, hasratla her
iki gara gözlerinden öperim.

Anan

28.7.1981

OKURLARDAN

BÜTÜNLÜK ve BEKLENEN

Vardır..!
Vardır, elbette her ülkede
Ezilen, ezildikçe yüceleşen
Halklar vardır, köylüsüyle, işçisiyle
Birde önderler, önderler ki..!
Her birisi destan olur dillerde.
Ölüm pahasına kavgaya girişirler;
Yolma tarlasında, fabrikada, işkencede
Birde; burjuvazi vardır, her çeşidiyle.
Dili zam, zulüm, işkencedir.
Düşmandır devrimciye, ilerici tek bir
kelimiye
Çünkü; sömürdükleri ayaklanmakta, isyan
etmekte
Sömüremezse mahkumdur, zayıflamaya ve
ölmeye
Bu iki ayaklı asalak, yaşamını tehlikede
gördüğünde
Askeri faşist cuntayı getirir ülkeye.
İşçinin, emekçinin elinde bir lokma
ekmek
Yanında da peynir varsa..!
Göz koyar ekmeğin yarısına ve peynire
Basar zammı, basar vergiyi, "iyilik"
olsun diye
Emekçiye de ne mi bırakır?
Asıl biraz daha kemere...
Kemerde asılacak ilmek kalmadı
Sıkılacak bel kalmadı.
Artık zaman o eski zaman değil,
Beklenen elbet olacaktır!
Çağ devrim çağıdır!

İŞİK

YILMAYAN TÜRKÜ

Türkiye'nin mazlum halkları
Boş değil mi faşist cuntaları!
Kanlı martları, kara eylülleri
Boş değil mi mücadelemize!
Zulüm yapsın zalim paşalar!
Amerika'da türlü türlü planlar!
İnsan yesin kanlı kasaplar!
Boş değil mi mücadelemize!
Ezilenler bir gün birleşir,
Ekilen tohum bir gün yeşerir
Zalimin düşüne kurşun döşenir
Boş değil mi mücadelemize!
Cemalettin Efe

HUMEYİNİ

Akıyor devrimler seli
Durduramaz Şah Humeyni
Proleterya devrimi
Bendini yıkar Humeyni
Ulan Humeyni papazı
Yaşının üstünde yaşlı
Şahtan devraldığın mirası
Sürdürdün leşker Humeyni
Pariste sakal büyüttün
Ne aç kaldın nede yetim
Halkın yaşam hürriyetin
Kısıtladın be Humeyni
Uygularsın şeriati
Kurşuna dizdin Kürtleri
Tarihten gelen öfke acı
Kini bile di Humeyni

Bu halk senide kovacak
Hep sakalını yolacak
Sosyalist İran olacak
Açar kızıl bayrağını

İsyani'yim bu papazlar
Bize umut olamazlar
Gericilik hep geriler
Tarih önünde Humeyni

İsyani

Hal Böyle

Bu ulu şafağa koştığımız
Bir tohumdur
Doğanın rahminde döllenene
Doğacak, filizlenip yeşerecek
Bir ulu erinç
Bilinçli usların yorduğu
Ve şiddetin doğurduğu
Hal böyle
Kızıl olsun diye
Gencecik tenlerimizin kanlarına bandık
Şiddetin şafağını.
Sevdalarımızı hasretlere yaktık
En güzel dünyaları
Ay yüzlü
Ve deniz mavisini gözlü
Sevgililerimizi geride bıra tık
Ve bu erinci
Doyumsuz bir susamışlıkla
Yudumladık, yudumladık.

Hasan İncedal

HAYKIRALIM

Hücrelerde gürüyorlar
İşkencede ölüyorlar
Ser verip sır vermeyiz diyorlar
Tüm siyasi tutuklulara özgürlük!
Kimi kitap yazmış, film çevirmiş
Kimi bu düzen böyle gitmez demiş
Hepsi ömür boyu hapis edilmiş
Tüm siyasi tutuklulara özgürlük!
Yılmadan direniyorlar
Ölsek bile dönmeyiz diyorlar
Falakalarla dövülüyorlar
Tüm siyasi tutuklulara özgürlük!
Gelin ey yoldaşlar el ele vereyim
Faşizmi emperyalizmi yurttan kovalım
Hep bir ağızdan haykıralım
Tüm siyasi tutuklulara özgürlük!

Ekrem

BEY EFENDİ

Yanlışı kapıyı çalmışsın
Bay efendi, beyefendi
Bana mum tutturamazsın
Bay efendi, beyefendi
Tilkiden daha kurnazsın
Hem sihirbaz hem cambazsın
Her kılığa bürünürsün
Bay efendi, beyefendi
Peneden daha betersin
Çalışmak nedir bilmezsin
Kene gibi kan emersin
Bay efendi, beyefendi
Kurt dumanlı günü bekler
Sen de daha ondan beter
Hodri meydan seni bekler
Bay efendi, beyefendi

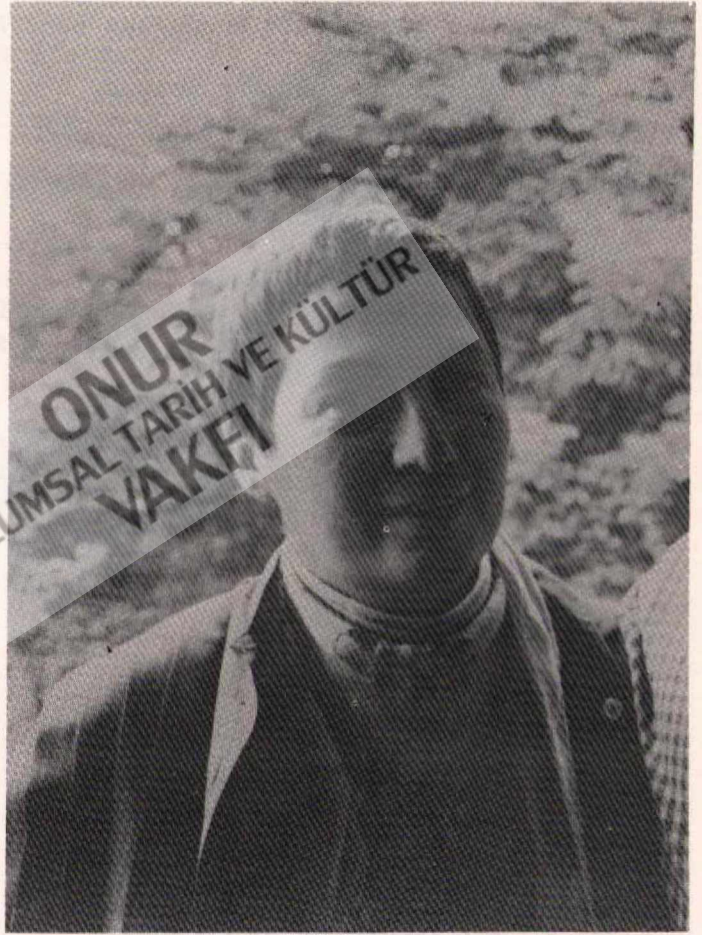
Y. S. İsmail

BİN SELAM

Maras'ta, Çorum'da
Sivas'ta, Malatya'da
Ben doğmadan
İki memeden
Süt emmeden
Marx'ın devlet anlayışını
Okudum ana rahminde
Allah allah sesleri ile
Faşist kurşunları
Dolunca karnıma
İçten yapıştım
Anamın kanlı vücuduna
Yedi aylıktım hala
İşte o zaman
Sitem ettim allaha
Bin selam kızıl bayrağa
H. Pekintaş

RÜÇHAN TOLGAY

ile
bir
konuşma

Bir hafta arası söyleştik sanatçı Rüçhan Tolgay'la Yabanel adına. Sanırım tanıyanlarınız çoktur kendisini. Mutlaka çoktur. Zira "sırça köşkte" saklanmaz. Hep kitlenin içindedir.

Hatta hatta onun için "böyle de tiyatro sanatçısı mı olur?" diye düşünenler çıkabilir şayet sahnede görmedilerse.

Konuşmamızın başında uzun uzun Anadolu'dan söz ettik. Özlemimiz vardı

Anadolu'ya, Diyarbakır'a, Gümüşhane'ye, Çorum'a, Ankara'ya...

Konuya girebilmek için soru yöneltmek istedim. "Bize kendini tanıtır mısın? Özgeçmişini anlatır mısın?" dedim. Belli ki sorumu beğenmedi.

- Bırak şimdi klasik sorular sormayı, diye söze başladı ve ekledi.

- Ne kötü birşey, insanın kendi kendini anlatması... Bırakın kişiyi insanın içinde yaşadığı toplumun içindekiler anlatsın. Neden sormazsın benim ya da senin tanıdıklarına beni? kişiliği mi? Daha iyi olmaz mıydı?

"yok , yok" dedim. "söyle kendin için birşeyler." Uzun uzun düşündükten sonra mütevazî bir tavırla:

- Ben hiçbir zaman "sahne için doğmuşum. Bu yolda eğitildim. Şu okula gittim de bu büyük hocanın öğrencisi idim de şu ekolden mezun oldum. Şunları yaptım. Bunları yaptım, vs. vs. diyemem. Bir tek şunu söyleyebilirim. karınca kararınca Anadolu halkının devrimci kültürüne ve mücadelesine şimdiye kadar hizmet edebilmek için çalıştım. Tiyatro yaşantım süresince "bunu yapabildi" (az veya çok) diyorsa Anadolu halkı, benim için bundan güzel özgeçmiş mi olur?

Berlin'deki sanat faaliyetlerine dönmek istedim. Rüçhan Tolgay Batı Berlin'de Schaubühne Türk Gurubu tarafından sahnelenen Giden tez Geri Dönmez'de başarılı bir oyun ortaya koydu. Daha sonraları ise topluluktan ayrıldı. Yıllan hikayesine dönen bu ayrılışın nedenlerini özetlemesini rica ettim.

- O olay çok başka. Çok zaman kendi kendime: "değmez üzerinde durmaya" derim. Ama olmuyor. Al işte, şimdi de sen sordun. Öyle bir iki sayfayla anlatılmaz ya. Yine de ana özü şöyle diyelim, kısaca geçelim. Kesinlikle bu anlatacaklarımla Schaubühne'deki Alman kesimin hiç bir ilgisi yok. Varsa da ben kendilerini yakından tanımadığım için suçlama getiremem.

Bizler, o kadrodan ayrılan iki arkadaş da, Almanca bilmediğimizden düşüncelerimizi ve görüşlerimizi tam olarak kendilerine yansıtamadık. Diğer Türküyeliler, kadroda kaldığımız sürece, istedikleri gibi davranmayıacaklarını bildikleri için, dedikodu temelinde, Bizans oyunları ile bizleri yıpratmaya çalıştılar. İstisnasız herkes. Almanlara kendilerini beğendirme adına, oradan

aldıkları markçıkları kaybetmeme adına ve sahneye çıktıklarında sanat açısından hiç bir şey olmadıklarını, içi boş birer balon olduklarını kendilerine bile itiraf etmekten korkan bu insanlar, olayları yönetime işlerine nasıl geldiyse, öyle aktardılar. Ağız birliği yaptılar kendi maskelerini düşürmemek adına... Diyebilirim ki, tiyatro yaşantımda en büyük hatam, bu projenin kadrosunda bulunmamdır. Bu sonunda sağlığima mal oldu. Düşünün bir kere! Toplumdaki sınıflara bakış açınızda, sanat anlayışınızda, kültür yapınızda, dolaşısıyla yaşantınızda, değerlendirmelerinizde yüzseksen derecelik fark olan insanlarla nasıl bir arada kalabilirsiniz. Kaldık işte bir süre.

Kıskançlıklar bir tarafa, kendini dünyanın en büyük rejisörü sananlar bir tarafa, kendisinin en yüksek tiyatro eğitimi görüp, büyük artist, bulunmaz Bursa kumaşı olduğunu yayanlar öbür tarafa. Sahnede bile kendi ses tonunun beğenisiyle sarhoş olanlar, haspel kadar sahneye çıkıp, bundan böyle tiyatrocu olduğuna inananlar, markçıklarını kaybetmemek için her türlü hakarete katlanıp, kah ondan, kah bundan yana olanlar, her yönden gelen rüzgarda bel kırıp dalgalananlar, kariyer için yapılan hakaretlere bir çizgi çekip geri dönen kişiler... Tüm bunlar gerek sahnede, gerek provalarda bütün gün beraber olmak zorunluluğunda olan insanı, yıpratın, kemiren nedenler...

Bu madalyonun bir yüzü. Diğer yüzü ise beni doğrudan ilgilendiren, ilerde beni suçlandırması (sanat açısından) mümkün olan konu.

Türkiye'nin bu ortamında, halkımızın içinde bulunduğu bu şartlarda, bizim sanat diye yaptığımız soytarılık ve her devrin adamlarıyla sonu gelmez, tükenmez yanlış yorum tartışmaları. Sahnelenen Oyunlarda Anadolu halkının, gecekondu insanlarımızın olmadığı şekillerde, ehliyetsiz ellerle yansıtılması. Suyun başını tutan kişilerin tanımadığı, bilmediği konuları büyük havalarla yuturması. Tıpkı yazarın Haydarpaşa'da oturup, Van hikayeleri yazdığı gibi. Kadroların bunlara yaranma adına bildikleri gerçekleri bile söylemeyip, "salla başını, al maaşını." anlayışına uyarak kişiliksiz davranmaları... En sonunda da faşist kişiliği kitleler tarafından açıkça bilinen bir aktörü, kadro-

ya almaya kalkışmaları, bu konunun tartışılması, bizim haricimizde herkesin olayı kabul etmesi, bizim direnip karşı kampanya açmamız bardağı iyice taşırdı. Arkadaşlarını kadroya alamadılar. Halktan gelecek tepkiden korktular. Buna karşılık da Cilasun'un kadroda kalmaması için direttiler yönetime karşı vs.

Ben bunları anlatırken okuyucularınızın içinden kendi kendine soranlar olur. "Peki kendilerinin hiç mi hataları olmamış?" diye. Olmaz olur mu? Mutlaka taktik hatalar yaptık. Savaş yönetimi-miz yanlış olabilir. İsteseydik daha uzun süre kalabilirdik. Hemen ardından sorarım kendi kendime. Ne yapabiliydik kalsaydık kadro içinde? diye. Cevap inanın "birşey yapamazdık", her gün kişiliğimizden biraz daha kaybetmekten başka. Bu tür sanat anlayışıyla ne Türkiye halkına seslenebileceğimize, ne de buradaki işçilerimize ulaşabileceğimize inanmıyorum.

Benim inancım: halkımız kendi içinden çıkan ve sınıfına ihanet etmeyen sanatçılar ürettiği sürece, kendi hizmetinde sanat yapıtları görecektir. Sanatçı, halkın arasına girip onun yaşattığı değerleri, yaşantısını öğrenmese, üstten dolma tüfek gibi, birşeyler yaptığı sanısıyla burnunu Kaf dağına kaldırırsa, her zaman çağ dışı kalmaya mahkumdur.

Schaubühne olayını hatırladıkça daha da üzülyordum, Rüçhan. Konuyu değiştirmek için soruyorum. "Şimdi neler yapmak istiyorsun? Planladığın çalışmalar var mı?"

- Çok uzun bir hastalık dönemi geçirdim. Doktorlara göre kenüz tam iyileşmiş değilim. Yıllar var ki, böylesine uzun süre boş kalmamıştım. Kimbilir belki de benim için iyi oldu. Yepyeni bir döneme girdim sanat hayatımda. Artık yazmak istiyorum. Şimdiye kadar bekledim. Belki de korktum ama artık kararlıyım. Üç konum var senelerdir araştırdığım. Onları toparlıyacağım.

Sonra, sonra idealimdeki çocuk tiyatrosunun temellerini atmaya çalışıyorum. İşçilerle bir arada oyun sahneliyorum. İlk denemesini Berlin'deki Yurtseverler Birliği'nde yapmıştım.

Bundan böyle sahneye çok az çıkarım. Reji üzerine eğileceğim. Aslında yabancı değilim. Bundan evvel Türkiye'de se-verek yapmıştım.

Bir dönemde Avni Dilligil'de üç sene süreyle, Küçük Ev Boş Zaman okulunda ve daha sonraları iki sene arka arkaya Cihangir İlkokulunda çocuk oyunları sergiledim. Toplam, onbir çocuk oyununa yorum uyguladım. Daha sonra SAHNE ANADOLU'da kendi oynadığımız GREV VAR' da reji yaptım.

Fakat bunların hepsi benim için geride kaldı. Şimdi bir başka bakıyorum insan malzemesine, oyuncu gurubuna. Bir başka yorumluyorum olayları. Temelden kavramak ve kavratmak sergilediğin konuyu olmalı amaç. Devrimci kültür bence böyle yansır devrimci sanata.

İstemiyorum bunların böyle kalmasını. Söyleşilerde konuşulup, yazılıp unutulmasını. Birşeyler yapabilmek, pratiğe geçirmek düşünceyi. Çalışmak... Çalışmak... Çorbada tuzumuz bulunursa mutlanırsınız deyip başlamak işe.

Belli bir kıpırdanma görmemizin bizleri de sevindireceğini söyleyerek Türkiye'ye atladım. "Türkiye'de sanat faaliyetleri hakkında neler düşünüyorsunuz?"

- Eksik bence sorun. Her yerde olduğu gibi, Türkiye'de de iki çeşit sanat var. Biri, şimdiye kadar burjuva kültürünün, batı taklitçiliğinin etkisi altında kalmış, yutturmaca, hep çağının gerisinde, gerici burjuva sanatı. İkincisi: bütün bu zincirlerden kurtulmaya çalışan, köy edebiyatıyla başlayıp, tiyatro, resim, karikatür, şiir ve yazın alanında ayakta durmaya çalışan, halka birşeyler vermeye çabalayan, çağına sahip çıkan sanat. Benim için ikincisi cevaplandırmaya değer.

1968-69'larda filiz verip, 1971-72'lerde fidanlaşan, devrimci sanatımızın dallarını kestiler kösteklemek adına. Oysa mevsim bahara dönüyordu. Köreltmek budama yerine geçti. Bir kesilen dal bin verdi, Taa 1980 güzüne kadar sürdü bu gelişme. Her devrimci alanda olduğu gibi. Seksenin oniki Eylül'ü bolduzerle girdi ağaçlaşan fidanlığa. Kökünden söküp fırlattı çoğunu. Ayaklarının üzerine duramayanlar, yaşam adına selam durdu. Bolduzerlere alkış tuttu. Kökü sağlam toprağın altında olanlar direniyorlar ve direnecekler.

Gün geçtikçe kendi gövdesinden daha uzaklarda fırsat bulduğu her toprakta, pıtrak gibi kaldıracak filizler başlarını. Savaşa devamla sürdürecekler sanatlarını...

KAYIT YAPTIRMA, SİLDİRMELER

(ANMELDUNG, ABMELDUNG)

Bilindiği gibi Almanya'da bir yerden başka bir yere taşınıldığında yeniden kaydolma zorunluluğu vardır. Kayıt yaptırma veya sildirmelerde ilgili makamlar çoğu kere pek zorluk çıkarmıyor. Ama bu geçikmeden dolayı da af edilmiş olmuyoruz. Biz yabancıların buraya gelmesi iş gücü hesaba katılarak gerçekleştirildiğine göre, geriye gönderilmesi de yine iş pazarının durumuna göre tayin edilmektedir. İşte iş pazarının kötü olduğu zamanlarda, o eskiden işlemiş olduğumuz ufak tefek suçlar, belli işlemleri yaptırmadaki geçikmeler yeniden ortaya çıkartılıyor, yenileriyle birleştirilerek yurt dışı edilme tehdidiyle karşı karşıya bulunuyoruz. Çünkü Almanya'da yaptığımız herşey dosyamızda toplanıyor. Hele son yıllarda elektronik beyin de çıktı. Artık herşeyi daha iyi kontrol edebiliyorlar. Bu nedenle adres değişiklikleri bir hafta içinde oturulan yerin ilgili dairelerine bildirilmek zorundadır. Bu kural Almanlar için de geçerlidir. Ve belli yerlerden mesela kırtasiye dükkanlarından alınan formüllerle yapılır. Sonradan yanınıza gelen eş, dost veya çocuklarınız eğer bir haftadan fazla yanınızda kalacaklarsa onların da ilgili yerlere kayıtlarının yapılması gerekir. Tavsiyemiz basit ve önemsiz görünse bile illerde insanın başına ehemmiyetli güçlükler açabilen bu tür hususlara dikkat edilmelidir.

Vatandaşlarımızın anlamada güçlük çektikleri veya yanlış anladıkları bir diğer mesele de iş mahkemeleri ile ilgili avukat ve mahkeme masrafları meselesidir. Daha önceki bir sayımızda iş mahkemelerinin durumu ve söz konusu olan ücretin ödeme şekilleri üzerinde durmuştuk. Kısaca özetleyecek olursak iş mahkemelerindeki ilk mahkeme ve avukat masraflarını taraflar kendileri öderler. Yani mahkeme kazanılsa

bile kendi avukatımızın masrafını kendimiz ödemek zorundayız. Ama ikinci mahkemede kaybeden taraf masrafların tümünü ödemek zorundadır. Birçok vatandaşımızın karıştırdığı ve bizim de tekrar üzerinde durmayı zorunlu gördüğümüz durum ise şudur. Eğer ikinci mahkemede dava sonuçlanmadan tarafların birinden veya mahkeme heyetinden bir uzlaşma (Abfindung veya Vergleich) teklifi gelir ve bu konuda anlaşma olursa dava sona ermiş olur. Bu anlaşma ile Arbeitsvertrag denilen iş anlaşması sona erdiğinden davanın işçi açısından tamamen kazanılmasından söz edilemez. Ancak belli bir miktar para alınarak işyerinden ayrılmış olunur. Ve bu durumda masraflar özellikle avukat masrafları değişik bir esasa göre yine işçi tarafından ödenir. Bu durumdaki avukat ücreti daha fazladır. Çok sayıdaki işçi arkadaşın çelişkiye düştüğü ve anlaşılmasında güçlük çektiği bu hususa daha fazla dikkat edilmesi gerektiği inanındayız.

Hiciv Sanatı

Bu sayımızda tarihi sıra içinde toplumsal hiciv örneklerini inceleyerek, hiciv sanatına dikkat çekmek istiyoruz.

Hiciv'i; bir kimseyi, bir fikri, bir durumu yada bir adeti iğneli bir biçimde yerme sanatı olarak tarif edebiliriz. Bu sanatın tarihi kökleri çok derinlerdedir. Ta Selçuklular döneminde çeşitli örneklerle rastlamak mümkündür.

Osmanlı imparatorluğunda hiciv daha çok saray duvarları arasında kalmıştır. Üst kademede bulunan paşalar bir tarih boyunca bu sanatı tahtına göz diktikleri diğer paşaları alaşağı edebilmek için ustaca kullanmışlardır. Tabi bu sınır içinde de olsa haccaclar (hiciv sanatı yapanlara verilen ad) Osmanlı zulmüne uğramışlar, idam edilmişler, derileri yüzdürülmüştür... Zulme maruz kalan hicivcilerden Kütahya'lı hekim-şair Şeyhi, bütün Osmanlı yöneticilerini eşeğe benzettiği için

aranmaya başlar. Şeyhi canını kurtarmak için kaçıp, sırta kadem olur.

15. Yüzyılda Nesimi mahlası ile şiirler yazan Türkmen İmadettin Halep'te derisi yüzdürülerek öldürülmüştür.

Nesimi;

"Sofular haram demişler, ışıkmın şarabına
Ben doldurur ben içerim, günah benim kime ne?"

demiştir.

16. Yüzyılın ünlü şairlerinden Fuzuli, alevi olmasından kaynaklanan, İstanbul sarayıyla olan çelişkilerini şiirlerine yansıtırken, hiciv sanatını ustaca kullanmıştır. Bir örnek verelim:

"Dedim, vakıf malını fazla kısmak vebaldır.

Dediler, paramızla aldık, bize he-laldir.

Dedim, hesap sorarlarsa bu tuttuğunuz yolun kötülüğü bulunur.

Dediler, o hesap kıyamette alınır.

Dedim, dünyada da hesap sorulduğun işitmişiz.

Dediler, ondan da korkumuz yoktur, şahitleri razı etmişiz.

Aynı yılda hicivci Figani, Osman-
oğulları tarafından asılır. Figani'nin idam edilmesinin sebebi, Sadrazam İbrahim Paşa'yı putpereslikle suçlaması olmuştur.

İnançları doğrultusunda, eylem içinde, canını vermekten çekinmemiş olan büyük ozan Pir Sultan Abdal'ın güçlü hicviyeleri vardır. Koca başlı Koca Kadı adlı şiirini örnek olarak alabiliriz.

" İman eder, amel etmez

Hakkın buyruğuna gitmez

Kadılar yaş yere yatmaz

Hiç böyle kör şeytan var mı? "

18. yüzyılda yaşamış olan Dertli'den bir dörtlülük aktaralım:

" Telli sazdır bunun adı

Ne ayet dinler ne kadı

Bunu çalan anlar kendi

Şeytan bunun neresinde?"

İstanbul'da en güzel hiciv eserlerini yarattıktan sonra memleketine kaçmak zorunda kalan Seyrani 19. yüzyılda yaşamıştır.

" Eski sarayları beğenmez oldu

Yere sığmaz oldu Sultan olanlar"

diye eleştirir Seyrani zamanının sultanlarını.

19. yüzyılın sonlarında, 20. yüzyılın başlarında Osmanlıya baş kaldıran

bir hicivci tanırız ki, bu Şair Eş-ref'tir.

Eşref ilk dönemler Abdülhamit'e karşı gelen meşrutiyetçilerin safında yer alır. Daha sonra ise meşrutiyetçilerin de halka zulmettiğini görerek, parlementer sistemi de eleştirmeye başlar.

"Parleментарizmin mantarlarından el-hazar

Hatıra birlik gelir, bunlarla şeytanın adı"

der şair Eşref.

Cumhuriyet devri hicivcilerinden Neyzen Tefik'ten birkaç örnek verecek olursak:

"Çobanın ismi Führer'dir, kasabın ismi Duce

Defter-i zülmünü garbın yedi kudret dürüyor

Askari on yedi milyon sığırı, bir sığıra

Rabbimin kudretine bak ki, nasıl güttürüyor."

Osmanlı tarihini Neyzen Tefik şu mısralarla özetler:

"Tam bin üç yüz yıl oldu halkın en-geli

Sen bıraktın hakkı, taptın zalime, sultana Türk!"

Hakim sınıflar arası iktidar dalaşmasında şairin yorumu şöyledir:

"Türkü yine o türkü, sazlarda el de-ğişti

Yumruk yine o yumruk, bir varsa el de-ğişti."

Birkaç örnek de günümüz gülmece ustası Aziz Nesin'den aktaralım:

"Girdik açık gözlülükle, on yılda her savaşa

On beş yılda on beş milyar borç yaptık uçan kuşa."

"Zannetme ki daim bi-şekcesine

Siz her anırdıkça huu çeker millet."

Askeri yönetimin Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan bir fıkrasından dolayı tutukladığı Mehmet Kemal'den bir örnek:

"Dedenin adı Satılmış,

Babanın adı Satılmış,

Seninki Satılmış,

Ben senin sülaleni bilirim

Satılmış oğlu Satılmış.

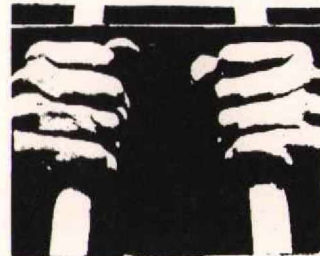
Yazımızda, Osmanlı İmparatorluğundan bu yana birtakım hiciv örnekleri aktardık. Böylece bu sanata dikkat çekmeye uğraştık.

M. DEMİR

GÖRÜŞ GÜNÜ

Demir parmaklıklar arkasında
Taş duvar ortasında
Salı haftanın en güzel günü
Mamak'ta salı
A Blok'un görüş günü
Demir,beton ve asker
Hoparlör,gardiyanlar
Ve çaydanlık
Görüşçüler koşuşurlar
Tel örgülerde görüşçüler
Daha merhaba bile diyemeden
Görüşleri bitiverir...
Bir türküyü vurursun
İçindeki sözleri
"Seni gördüm,güller gördüm
Şad oldu"
Demir parmaklıklar arkasında
Beton duvarlar ortasında
Günün en güzel saati
"Hava saati"dir.
Güneşi,gökyüzünü göreceksin
Uçakları,bulutları
Seyredeceksin
Duvarın dibine çökerek
Başın üstünde,maviliklere
Dalıp gideceksin
Parmaklarında oynaşan rüzgarı
Tesbih çeker gibi çekeceksin
Hava bozulacak,kar yağacak
Kamçılıyorken sulu sepken
Yağmuru yiyeceksin
Baharın gelişini duyacaksın
Ter ve nefes kokan
Battaniyelerden
Bir saatliğine kurtulacaksın
VOLTalıyacaksın dostlarla
Kahkahalarla güleceksin...
Günün en güzel saati
"Hava saati"dolacak
Mamak mahpusu
Külliyen halkına vurgundur
Özgürlüğe ve barışa olduğu
Kadar
Tütüne,türküye,sevgiye de
tutkundur...
Demir parmaklıklar arkasında
Taş duvarlar ortasında
Mahpusuz mahpus olmasına
Ancak mahpusuz ve
Mahpushanesiz
Yaşamak içindir uğraşımız!

Ranza,şilte,battaniye
Nohut,fasülye,bulgur pilavı
Soğan,yahniyle üç öğün
Çekilecek dert mi mahpusluk?
Aydınlık yarınlar umudun
Olmasa.
Madem hala yok edemedi
"Dam"ları insanlık
Boynumuzun borcudur
Zincirsiz ve kelepçesiz
Bir dünyayı yaratmak...
Kış kıyametin arkasından
Gelir bahar
Ağır ağır uyanır toprak
Ağaçlar filiz verir
Birden patlar tomurcuk
Dallar meyveye durur
Zincir,beton parçalanır
"Dam"lar,
Yarın tarih olur...
Demir kapılar arkasında
Hayret
Nerden süzülür gelir
Bu gün ışığı
Mamak mahpusunun
Dokunur tenine,özgürlük olur
Dostluk,barış ve insanlık
İçin atıyorsa yüreğin
Elbet dünyanın aydınlık olur...
Demir parmaklıklar arkasında
Beton bloklar arasında
Mamak mahpusu
Biliyor ki,o gün gelir
"Dam"ları güneş doldurur
Salı değil yalnızca
Bütün günler görüş olur...
Mamak 1980

Haykır acını ey halk

Haykır acını ey halk,başığme haykır..!
Bir yol kavşağındasın ve ancak
Yaraların haykırıışlarla onarılır..

Bir yol kavşağındasın ve senin
değişmek için çırpınıyor kaderin.
Kuşan alnında biriken o kara teri,
sırtında şakırdayan kırbacı kopar
soluk al,ışıldat o mazlum yüreğini;
bak,korlaştı acıların,kozalandı
ey halk,parçala şu nankör suskunluğu
başkaldır artık...

Sevginin ve öfkenin uğultusunu
başına vura vura taşıırken sana
karşılık gözetmiyor o gencecik insanlar,
ne barbarın tehdidi
ne dişleri kıran elektirik
dalga dalga yayılan o rüzgarı durdurabilir..
Bu direniş senin için ey halk;
bu çığlık,senin kollarınla
yıkılsın şu köhne dünya
ve coşkuyla yeniden kurulsun diye
cınlatıyor hayatı..

Bir yol kavşağındasın,fakat
mutlaka değişecek kaderin.
Bunu bekliyor ıslak çukurlarda
üşüyen şu yoksul çocuk,
bunu bekliyor görevleri kurutulmuş analar,
bunu bekliyor zincirin oyduğu bilek,
bunu bekliyor açlık,kuraklık,
ılık ılık akan kan;
bunun için en genç yerimizi
ölümle tanıştırdık...
Kuşan kendini artık,
biraz da
gövdeni yüreğinle kırbaçla;
ey halk,haykır acını
bu kara dumanı dağıt...

1977

Hayatı Tutuşturan Acılar'dan